

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU

2022 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2023

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	5
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	5
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	5
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	6
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	8
7.	DENETİM BULGULARI.....	8

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: 2020-2022 Yılları Marka, Patent, Faydalı Model, Tasarım ve Coğrafi İşaret Tescil Sayıları	2
Tablo 2: Bütçe Giderleri Ödenek ve Gerçekleşme Tutarları.....	3
Tablo 3: Bütçe Gelirleri Tahmin ve Gerçekleşme Tutarları.....	4

KISALTMALAR

KHK	: Kanun Hükümünde Kararname
TL	: Türk Lirası
TÜRKPATENT	: Türk Patent ve Marka Kurumu

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Yapımı Süren Yatırımlara İlişkin Harcamaların Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında İzlenmemesi

B. Diğer Bulgular

1. Hurdaya Ayırma İşlemlerine Ait Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

2. Plan ve Proje Alımları İle Veri Tabanı Üyelikleri Dolayısıyla Yapılan Ödemelerin Haklar Hesabına Kaydedilmemesi ve Amortisman Ayrılmaması

3. Uygulama Projesi Hazırlanmadan İhaleye Çıkılması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

24.06.1994 tarihinde 544 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle (KHK) Türk Patent Enstitüsü kurulmuştur. 544 sayılı KHK'nın kanunlaştırılması ve günün ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla 06.11.2003 tarih ve 5000 sayılı Türk Patent Enstitüsü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir. 22.12.2016 tarih ve 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu ile 5000 sayılı Kanun'un bazı maddeleri değiştirilmiş ve Kanuna yeni maddeler eklenmiş olup; Kurumun adı “Türk Patent ve Marka Kurumu”, kısaltması “TÜRKPATENT” şeklinde değiştirilmiştir.

02.07.2018 tarih ve 703 sayılı “Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname”nin 86’ncı maddesi ile 5000 sayılı Kanun'un adı “Patent ve Marka Vekilliği ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun” olarak değiştirilmiş, Kanun'un birçok maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

15.07.2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar İle Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 358-383’üncü maddelerinde Kurumun amacı, görevleri ve yapılanması yeniden düzenlenmiştir. Söz konusu Kararnamede Kurumun amacı; Türkiye'nin teknolojik ilerlemesine katkıda bulunmak, ülke içinde serbest rekabet ortamını oluşturmak ve araştırma geliştirme faaliyetlerinin gelişmesini sağlamak üzere patent ve markalar ile sınaî mülkiyet haklarının tesisi, bu konudaki korumanın sağlanması ve sınaî mülkiyet haklarına ilişkin yurt içi ve yurt dışında var olan bilgi ve dokümantasyonun kamunun istifadesine sunulabilmesi şeklinde açıklanmıştır.

05.12.2017 tarihli ve 30261 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un 77’nci maddesiyle, 06.11.2003 tarihli ve 5000 sayılı Türk Patent ve Marka Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 3’üncü maddesinde değişiklik yapılarak; Kurumun, Cumhurbaşkanı kararı ile yurt içinde veya yurt dışında şirket kurabileceği, kurulmuş şirketlere ortak olabileceği hükmü getirilmiştir.

TÜRKPATENT, merkezi Kocaeli’de bulunan “Muallimköy Teknoloji Geliştirme Bölgesi Yönetici A.Ş.”nin %41,4 payına ve merkezi Ankara’da olan “Türk Sınai Mülkiyet

Değerleme Mühendislik ve Danışmanlık Hizmetleri Anonim Şirketi'nin %100 hissesine sahiptir.

Türk Patent ve Marka Kurumu, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli II sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli bir kamu idaresidir.

Kurum tarafından; 22.12.2016 tarih 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu çerçevesinde, yapılan başvurulara yönelik gerekli incelemelerin yapılmasının ardından mevzuat açısından uygun bulunması durumunda marka, patent, faydalı model, tasarım ve coğrafi işaret tescil işlemleri gerçekleştirilmektedir. TÜRKPATENT tarafından 2020, 2021 ve 2022 yıllarında gerçekleştirilen tescil işlemlerinin sayıları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1: 2020-2022 Yılları Marka, Patent, Faydalı Model, Tasarım ve Coğrafi İşaret Tescil Sayıları

Yıl	Marka Tescil Sayısı	Patent Tescil Sayısı	Faydalı Model Tescil Sayısı	Tasarım Tescil Sayısı	Coğrafi İşaret Tescil Sayısı
2020	98.782	13.017	1.179	45.065	161
2021	129.423	12.566	2.591	50.038	350
2022	156.640	10.335	2.369	63.627	317

2022 yılında, tescil işlemi tamamlanan marka sayısı 2020 yılına göre %59, faydalı model sayısı %101, tasarım sayısı %41, coğrafi işaret sayısı ise %97 oranında artış gösterirken, tescil işlemi tamamlanan patent sayısında %21 oranında azalış meydana gelmiştir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

TÜRKPATENT, 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 358'inci maddesine göre Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlı özel bütçeli bir kuruluştur. Söz konusu Kararname'nin 361'inci maddesinde Kurumun organları; Yönetim Kurulu, Danışma Kurulu ve Başkanlık olarak belirlenmiştir. Yönetim Kurulu; Adalet Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığında birer üye, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının belirleyeceği üç üye, Kurum Başkanı ve bir Başkan Yardımcısı olmak üzere yedi üyeden oluşmaktadır. Kurum Başkanı aynı zamanda Yönetim Kurulu Başkanıdır.

Kurumun Hizmet birimleri; Patent, Markalar, Tasarımlar, Coğrafi İşaretler, Yeniden İnceleme ve Değerlendirme, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler, Yenilik ve Tanıtım, Bilgi İşlem, Personel, Destek Hizmetleri, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlıkları ile Hukuk Müşavirliği ve İç Denetim Birimi Başkanlığından oluşmaktadır.

TÜRKPATENT'te; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olarak kadrolu, kadro

karşılığı sözleşmeli ve 4/B statüsünde sözleşmeli personel istihdam edilmektedir. Kurumda güvenlik hizmetleri, teknik hizmetler, bilişim hizmetleri ve temizlik hizmetleri personeli sürekli işçi kadrosunda görev yapmakta, çağrı merkezi hizmetlerinde ise hizmet alımı suretiyle işçi çalıştırılmaktadır.

Kurumda 31.12.2022 tarihi itibarıyla çalışan sayısı; 519'u kadrolu personel, 44'ü kadro karşılığı sözleşmeli personel, 2'si 4/B statüsünde sözleşmeli personel, 84'ü sürekli işçi olmak üzere toplam 649'dur. Hizmet alımı suretiyle çağrı merkezinde çalıştırılan işçi sayısı 14'tür.

1.3. Mali Yapı

Kurumun gelirleri, gerçekleştirdiği hizmetler karşılığında alınacak ücretler, genel bütçeden yapılacak yardımlar, her türlü bağış, Kuruma ait taşınmazların gelirleri, sayılan gelirlerin nemalandırılması ile elde edilecek gelirler ve diğer gelirlerdir. Kurumun gelir fazlası bir sonraki yıl bütçesine aktarılmaktadır. Kurumun gelirleri, işlemleri ve gayrimenkulleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. Marka ve patent başvuruları için 02.07.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 8 sayılı tarifesinde belirtilen harç miktarları, Kurumun yapacağı hizmetler karşılığında alınacak ücretlerle birlikte Kurum tarafından tahsil edilmekte ve bu surette toplanan harçlar aylık olarak Hazine ve Maliye Bakanlığına aktarılmaktadır.

Yönetim Kurulu tarafından Kurumun vereceği hizmetler karşılığında alınacak ücret tarifeleri hazırlanıp, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın uygun görüşü üzerine uygulamaya konulmaktadır.

Kurumun bütçe giderleri ve gerçekleşme tutarları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2: Bütçe Giderleri Ödenek ve Gerçekleşme Tutarları

	2022 Yılı Bütçe Başlangıç Ödeneği	2022 Yılı Sonu Ödeneği	2022 Yılı Gerçekleşen
Personel Giderleri	89.294.000	125.143.470	117.605.632
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	11.973.000	17.136.665	15.483.404
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	28.328.000	34.043.000	29.114.275
Cari Transferler	44.991.000	62.272.000	61.363.542
Sermaye Giderleri	11.620.000	11.620.000	8.490.015
TOPLAM	186.206.000	250.215.135	232.056.868

2022 yılında Kurum bütçesine toplamda 186.206.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Yıl içinde yapılan aktarma ve eklemelerle yılsonunda 250.215.135 TL olan söz konusu ödenek 232.056.868 TL'si harcanmıştır. Kurum bütçe giderlerinin, yılsonu ödeneklerine göre harcama

oranı %93'tür.

2022 yılı bütçe geliri tahmini, Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri için 236.104.000 TL diğer gelirlerde ise 346.000 TL olmak üzere 236.450.000 TL'dir. Dönem sonu itibarıyla gerçekleşen gelir toplamı 473.896.631 TL olup bütçe gelir tahmininin yaklaşık iki katıdır. Bütçe gelirleri tahmin ve gerçekleşme tutarları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3: Bütçe Gelirleri Tahmin ve Gerçekleşme Tutarları

	2022 Yılı Gelir Tahmini	2022 Yılı Gelir Gerçekleştirme
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	236.104.000	473.359.325
Diğer Gelirler	346.000	537.306
TOPLAM	236.450.000	473.896.631

2022 yılında, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri içinde en büyük pay 262.786.155 TL ile patent gelirlerine aittir. Diğer gelirlerin 336.427 TL'si mevduat faiz gelirlerinden oluşmaktadır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Kamu idaresi muhasebe işlemlerini Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ve Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilke, standart ve usullere göre yürütmekte ve raporlamaktadır.

Kurumun mali işlemleri Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığınca yürütülmektedir. Mali işlemlerin muhasebeleştirilmesinde Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi ve Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi kullanılmaktadır. Ayrıca Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğine uygun çerçeve hesap planı kullanılmaktadır. Kurumun on üç harcama birimi bulunmaktadır.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup, denetim bunlar ile usul ve esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,

- Faaliyet sonuçları tablosu,
- Özkaynak değişim tablosu,
- Bütçelenen ve gerçekleşen tutarların karşılaştırma tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetimi hesabı icmal cetveli.

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki

düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları

Türk Patent ve Marka Kurumu organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. Kurumda "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi, hassas görevlere ilişkin prosedürler ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan ve performans programı zamanında yayımlanmış olup, içerik açısından ilgili düzenlemelerle uyumludur. Kurum tarafından iç kontrol riskleri tam ve doğru şekilde belirlenmiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışma yapılmış olup, bu kapsamda risklerin gerçekleşme ihtimali ve olası etkileri belirlenerek önem düzeyine göre sınıflandırılmıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından görev ve yetkilerin belirlenmesi amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış ve personele duyurulmuştur. İdare tarafından yapılan yetki devirleri mevzuata uygun olarak yapılmış; bu kapsamda yapılan görevlendirmeler, farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. Belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmiştir.

Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak oluşturulmuş ve işletilmiştir. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygundur.

İzleme Standartları

Kurumun tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, her yıl değerlendirilmekte ve değerlendirme sonuçları İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmaktadır.

TÜRKPATENT iç denetim birimi kurulmuş olup üç iç denetçi kadrosu bulunmaktadır. 2022 yılsonu itibarıyla bu kadroların tamamı doludur. İç denetim biriminin 2022 yılında iç kontrol sistemine ilişkin denetim ve raporlama çalışması mevcut değildir.

2022 yılında, İç Denetim Birimi Başkanlığı tarafından 5018 sayılı Kanun’un 64’üncü maddesinde düzenlenmiş olan denetim planının hazırlanmadığı, yalnızca Başkanlık tarafından verilen bir inceleme görevinin ve danışmanlık faaliyetlerinin yerine getirildiği görülmüştür.

Türk Patent ve Marka Kurumu iç kontrol sistemine ilişkin yürütülen faaliyetler ve ulaşılan sonuçlar değerlendirildiğinde; iç kontrol sisteminin önemli ölçüde geliştirildiği ve uyum eylem planları ile kontrol ortamının sağlandığı değerlendirilmiştir. Öte yandan, İç Denetim Birimi Başkanlığı’nca, Kurumun yönetim ve kontrol süreçlerinin etkinliğinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesi kapsamında sistematik ve sürekli bir yaklaşımla, genel kabul görmüş standartlara uygun olarak 5018 sayılı Kanun’un 64’üncü maddesinde belirtilen iç denetim programının her yıl hazırlanarak mevzuatta belirlenen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi önem arz etmektedir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Türk Patent ve Marka Kurumu 2022 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Yapımı Süren Yatırımlara İlişkin Harcamaların Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında İzlenmemesi

Yapımı süren yatırımlara ilişkin harcamaların 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında izlenmediği görülmüştür.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabının niteliğinin açıklandığı 187'nci maddesinde bu hesabın kamu idarelerine ait yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin, geçici kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarihte, diğer hallerde işin fiilen tamamlandığını gösteren belgenin düzenlendiği tarihte, ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılincaya kadar izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Bu düzenlemeye rağmen Kurum tarafından 2022 yılında maddi duran varlıklar için yapılan harcamalar doğrudan giderleştirilmiş, 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabı ile ilişkilendirilmemiştir. Maddi duran varlıklar için yapılan harcamaların geçici kabul tarihi itibarıyla ait olduğu hesaplara kaydedilememesi, maddi duran varlıkların gerçek değerleri ile mali tablolarda izlenememesine neden olmaktadır. Bu şekilde Kurumun 2022 yılı bilançosunda 25 Duran Varlıklar hesap grubu 1.780.000,00 TL eksik, faaliyet sonuçları tablosunda ise 630 Giderler hesabı olması gerekenden yine aynı tutarda fazla bakiye vermektedir.

2022 yılında maddi duran varlıklar için yapılan harcamaların sehven doğrudan giderleştirildiği, 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabı ile ilişkilendirilmediği ve bundan sonraki benzer işlerde 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabının kullanılması için ilgili harcama birimine gerekli bilgilendirmenin yapıldığı, yapımı devam eden duran varlıklara ilişkin harcamaların söz konusu hesapta izlenmesi hususunun takip edileceği kamu idaresince ifade edilse de, ilgili hesapta bulunması gereken tutar 2022 yılı bilançosunda yer almamaktadır.

Yapımı devam eden duran varlıklara ilişkin harcamaların 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar hesabında izlenmesi gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Hurdaya Ayırma İşlemlerine Ait Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

Kullanım olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların hurdaya ayırma işlemlerinde 294 Elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabı ile 299 Birikmiş amortismanlar hesabına gerekli kayıtların yapılmadığı görülmüştür.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 294 Elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabı başlıklı 214'üncü maddesinde; Elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabının, çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren gelecek yıllar ihtiyacı stoklar ve maddi duran varlıkların izlenmesi için kullanılacağı belirtilmektedir.

Yönetmeliğin ilgili hesabın işleyişine ilişkin 215'inci maddesinin birinci fıkrasında ise; kullanım olanağını yitiren maddi duran varlıkların kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba borç, ilgili maddi duran varlık hesabına alacak; ayrılmış olan amortisman tutarının da 257 Birikmiş amortismanlar ve değer düşüklüğü karşılığı hesabına borç, 299 Birikmiş amortismanlar hesabına alacak kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

Yönetmelik hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, hurdaya ayırma işlemlerinde kullanım olanağını yitiren maddi duran varlıkların kayıtlı değerleri üzerinden 294 Elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabına borç, ilgili maddi duran varlık hesabına alacak; ayrılmış olan amortisman tutarının da 257 Birikmiş amortismanlar ve değer düşüklüğü karşılığı hesabına borç, 299 Birikmiş amortismanlar hesabına alacak kaydedilmesi gerekmektedir.

Kurumun uygulamasında ise 1755 adet demirbaş ve teçhizatın hurdaya ayrılması işlemlerinde yapılması gereken muhasebe kayıtlarının yapılmadığı ve bu nedenle hurdaya ayrılan maddi duran varlıkların bilançoda izlenemediği tespit edilmiştir. Hurdaya ayırma işlemlerinin muhasebe kayıtlarının yapılmaması nedeniyle 25 Maddi Duran Varlık hesap grubunda 1.674.954,03 TL fazla, 29 Diğer Duran Varlıklar hesap grubunda 1.674.954,03 TL tutarında eksik kayıt yer almaktadır.

2022 yılında yapılan taşınır envanter çalışması ile tespit edilen 1.755 adet demirbaş ve teçhizatın hurdaya ayrılması işlemlerinin kapanış işlemlerine yetişmediği ve sistemsel bir sorundan dolayı yevmiye kayıtlarının yapılmadığı kamu idaresince belirtilmiş olup, sorunun çözülmesini müteakip ilgili kayıtların yapılacağı ifade edilse de, hurdaya ayrılan varlıklara ilişkin tutar 2022 yılı bilançosunda yer almamaktadır.

Hurdaya ayırma işlemlerinin ilgili hesaplarda muhasebeleştirilerek mali tablolarda tam ve gerçek değerleri ile yer alması sağlanmalıdır.

BULGU 2: Plan ve Proje Alımları İle Veri Tabanı Üyelikleri Dolayısıyla Yapılan Ödemelerin Haklar Hesabına Kaydedilmemesi ve Amortisman Ayrılmaması

Gayrimaddi hak alımları kapsamında yapılan plan ve proje alımları ile ulusal ve uluslararası yayın kullanma ve yararlanma hakkı veren veri tabanı üyelikleri dolayısıyla yapılan ödemelerin haklar hesabına kaydedilmediği görülmüştür.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin Haklar hesabına ilişkin 194'üncü maddesinde bu hesabın, bedeli karşılığı edinilen hukuki tasarruflar ile belirli alanlarda tanınan kullanma ve yararlanma gibi hak ve yetkiler dolayısıyla yapılan ve ekonomik değer taşıyan harcamaların izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiş; 195'inci maddesinde ise Haklar hesabının işleyişi düzenlenmiştir. Aynı Yönetmeliğin 268 Birikmiş amortismanlar ve değer düşüklüğü karşılığı hesabının işleyişini düzenleyen 203'üncü maddesinde ise; yıl sonunda maddi olmayan duran varlıklar için ayrılan amortisman tutarlarının bu hesaba alacak, 630 Giderler Hesabına ise borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

04.11.2015 tarih ve 29522 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Amortisman ve Tükenme Payları konulu 47 sayılı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği ve eklerine göre 260 Haklar hesabına kaydedilen gayri maddi duran varlıklar yılsonunda maliyet bedeli üzerinden %100 amortismanına tabidir.

2022 yılında yapılan ve 830-06-07-10-01 hesap kodunda kayıtlı 148.000,00 TL tutarındaki plan proje alımının 260-02-02-00 Haklar Hesabı Plan-projeler hesap koduna kaydedilmemesi ve amortismanına tabi tutulmaması, mali tablolarda eksikliğe neden olmaktadır.

Aynı şekilde ulusal/uluslararası yayın kullanma hakkı veren veri tabanı abonelik alımlarının 260 Haklar Hesabı ve 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabı yerine 630 Giderler hesabında izlenmesi sebebiyle kamu idaresinin mali tablolarında söz konusu hesaplarda 3.799.332,12 TL tutarında hata oluşmuştur. Zira yapılan veri tabanı abonelikleri, kamu idaresine ulusal ve uluslararası yayınlara bedeli karşılığında erişim ve bunlardan yararlanma hakkı tanımaktadır. Bu yararlanma hakkının mali yılla sınırlı olması ve mülkiyet devri içermemesi, söz konusu veri tabanı alımlarının mahiyetini değiştirmemektedir. Dolayısıyla veri tabanı alımlarının doğrudan giderleştirilmek yerine bilanço hesaplarında izlenmesi, yıl sonlarında amortismanına tabi tutulması gerekmektedir.

2023 yılında düzeltme kayıtlarının yapıldığı, ilgili hesabın çalıştırılmayan alt koduna ilişkin Muhasebat Genel Müdürlüğü ile iletişim halinde olduğu kamu idaresince belirtilmiş olsa da, plan ve proje alımları ile veri tabanı aboneliklerine ilişkin tutarlar 2022 yılı bilançosunda yer almamaktadır.

Gayrimaddi hak alımları kapsamında yapılan plan ve proje alımları ile ulusal ve uluslararası yayın kullanma ve yararlanma hakkı veren veri tabanı üyelikleri dolayısıyla yapılan ödemelerin ilgili hesaplarda izlenmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Uygulama Projesi Hazırlanmadan İhaleye Çıkılması

Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı tarafından ihale edilen 2022/1148878 kayıt numaralı E Blok Çatı Katı Alanına Sosyal Alan (çatı bahçe dinlenme alanı) Yapılması, Drenaj Kuyusu Pompalarının Revize Edilmesi ile Bakım Onarım İşleri ve Kurum Bahçesine Otomatik Bahçe Sulama Sistemi Kurulması yapım işinde uygulama projesi hazırlanmadan ihaleye çıktığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar" başlıklı 62'nci maddesinin (c) bendinde yapım işlerinde arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan ve uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çıkılamayacağı hükmü yer almaktadır. Anılan maddenin devamında ise doğal afetler nedeniyle uygulama projesi yapılması için yeterli süre bulunmayan yapım işlerinde ön veya kesin proje üzerinden, her türlü onarım işleri ile işin yapımı sırasında belli

aşamalarda arazi ve zemin etütleri gerekmesi veya uygulamada imar ve güzergâh değişikliklerinin muhtemel olması nedenleriyle ihaleden önce uygulama projesi yapılamayan, bina işleri hariç, yapım işlerinde ise kesin proje üzerinden ihaleye çıkılabileceği belirtilmiştir. Uygulama projesi ise Kanunun “Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinde ifade edildiği üzere belli bir yapının onaylanmış kesin projesine göre yapının her türlü ayrıntısının belirtildiği projedir.

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nin “İhale ve ön yeterlik dokümanının içeriği” başlıklı 13’üncü maddesine göre ihale dokümanında, isteklilere talimatları da içeren idari şartname, sözleşme tasarısı, işin projesini de kapsayan teknik şartname ile gerekli diğer belge ve bilgilerin sunulması gerekmektedir.

Anılan mevzuat hükümlerine göre yapım işlerinde uygulama projesi üzerinden ihaleye çıkılması genel kural olup, sadece sayılan özel durumların ortaya çıkması halinde ön veya kesin proje üzerinden ihaleye çıkılabilecektir. Uygulamada ilgili düzenlemede belirtilen özel durumlar söz konusu olmadığı halde, bahse konu yapım işinde uygulama projesi hazırlanmaksızın ihaleye çıkmıştır.

İhale dokümanı sırasıyla idari ve teknik şartname, özel teknik şartname, inşaat ve mekanik teknik şartnamesi, standart formlar, sözleşme tasarısı, mahal listesi ve bunlara ilave olarak depolama ve kafeterya alan yerleşim şemalarından oluşmaktadır. Şemalar, yapının ayrıntılarını içermemekte, dolayısıyla uygulama projesinin özelliklerini bünyelerinde barındırmamaktadır. Dolayısıyla ihale dokümanı bu haliyle istekliler için sağlıklı teklif sunmaya yönelik detayları yeterince içermemektedir.

Uygulama projesi hazırlama yetkinliğine sahip teknik personel bulunmaması ve söz konusu yapım işinin kapsamlı olmaması nedeniyle teknik şartnameler üzerinden ihaleye çıktığı kamu idaresince belirtilmiş, izleyen dönemde mevcut personele gerekli eğitimin verilmesinin sağlanacağı veya danışmanlık hizmeti alınacağı ifade edilmiştir.

Kurum tarafından yapım işi ihalelerine çıkılmadan önce ihale dokümanının eksiksiz şekilde hazırlanması ve uygulama projesi olmadan ihaleye çıkılmaması gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>